

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétidő és
ünnep utáni napok kivételével.Ezerkezesség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 10.

Eötvösök a szerzetesek ellen.

A Kossuth vezetése alatt álló függetlenségi párt ismét erőnek erejével elő akarja rántani a radikális egyházpolitikát. Lapjuk, az Egyetértés nemrégiben jelentette, hogy a párt az egyetem kath. jellege ellen támadást fog intézni, indítványozni fogja a kath. alapítványok kiszakítását s a theologiai fakultás megszüntetését. Ma pedig a szerzetesek vagyonának támad neki. Alkalmul azt használja fel, hogy a francia radikálisok most akarják rátenni kezüket a kongregációk vagyonára, — gondolja, ideje lenne, hogy kövessék őket a magyar jakobinusok is.

Hogy jobban felingerelje az étvágyat valami kimutatás-félét közöl a szerzetes rendek vagyonáról.

Eszerint a szerzetes-rendek kezén levő vagyon a következő:

A javadalmas rendeknél:

	hold	Ingatlan tőkeérték forintokban	Ingó
A Szent Benedek rend apátságai	66.614	3,796,740	1,703.553
A cisterciák apátságai	52.690	5,020.620	1,014.630
A csornai prem.	13.664	1,237.560	225.130
Jászói premonstreiek	36.277	1,262.160	804.249
Kegyess tanítórend	26.927	1,635.280	420.882
Mölki benczések	10.368	?	—
Klosterneuburgi augusztinusok	10.434	?	—
Neuklosteri (?) cisterciák	5.779	?	—
Összesen	222.753	12,952.360	4,168.445

A három nem-magyar szerzetes-rendnek több mint 26.000 holdat tevő birtokát azonban hivatalos adat híján is, bátran értékelhetjük legalább 2,600.000 forintra, úgy hogy a javadalmas szerzetes-rendek kezén levő ingatlan vagyon meghaladja a 15-5 millió forintot.

A nem-javadalmas rendeknél

	Ingatlan forint	Ingó
Jézus-társaság	96.310	—
A kapornaki apátság (a jezsuiták birtokában)	200.110	—
Szerviták	438.270	26.970
Szent Ferencz-rend	579.320	720.935
Domonkosok	122.705	8.580
Kapuczinusok	8.100	85.380
Karmeliták	10.430	21.760
Minoriták	889.885	68.670
Irgalmasok	280.165	38.330
Szent-Vazul-rend	130.070	6.950
Gör. kath. zárdák	9.775	—
Összesen	2,765.140	980.575

A férfi-szerzetes-rendek kezén tehát — e becslés szerint van kerekén 18-5 millió forint értékű ingatlan és 5,150.000 forint értékű ingó vagyon. Összes vagyonértékük tehát kerekén 24 millió frt, vagyis 48 millió korona.

Hogy ezt az összeget 50 millió koronára kikerekíthesse hozzá számítja a tanítással és betegápolással foglalkozó

női-szerzetesrendek és kongregációk vagyonát is.

A szerzetes rendeknek nincs miért titkolniok vagyonukat, nem lopták azt, sem uzsorával nem szerezték, hanem Szent István utódaitól s a magyar főpaktól és főuraktól kapták, hogy nemes hivatásukat teljesíthessék, neveljék a gyermekeket, terjesszék a kulturát, éleszszék a hazafiság tüzet, gondozzák a szegényeket, ápolják a betegeket és segítségére legyenek a lelkipásztorkodó papságnak. Azok a milliók, bőséges és áldásos kamatokhoz hoznak nem a szerzeteseknek és szerzetesnőknek — kiknek lemondás és önfeláldozás az életük, — hanem a hazának, a társadalomnak, az emberiségnek.

Gymnáziumok, képezdek, polgári iskolák, népiskolák, templomok, plebániák, kórházak, nevelőintézetek, óvodák és bölcsődék gyümölcsei azoknak a millióknak, melyeknek a hasznát nem a kezelői élvezik, hanem az emberiségnek minden osztálya valláskülömbőség nélkül, mert hisz tudvalevőleg a szerzetesek iskoláiból kerülnek ki — a zsidók is s a szerzetesek vezetése alatti kórházakban gondos, lelkiismeretes ápolást találnak bármely felekezetnek a tagjai.

Nagy elvadászás kell hozzá s mérhetetlen gyűlölet a katolikusok ellen, hogy Eötvösök már ennyire jutottak, nem átalják megtámadni a szerzetesek vagyonát, melynek gyümölcsét ők maguk élvezik.

A magyar közvélemény ismeri a szerzetesek áldásos működését s hisszük, nem fog indulni a magyar jakobinusok után.

5335 kivándorló egy hónap alatt.

A m. központi statisztikai hivatal kiadásában megjelenő »Statisztikai Havi Közlemények« 1900. évi november havi füzetében közölt adatai szerint ezen időszakban a szorosán vett Magyarországon (Fiumével) 5082 utlevelet adtak ki. Ebből a belügyminiszter 5039, az ő felsége személye körüli miniszter 36, végül a fiumei és magyar-horvát tengerparti kir. kormányzó 7 darabot engedélyezett. A kiadott utlevelek tulajdonosainak összesen 1678 utitársuk volt. Legtöbb utlevél Szeben (476), Brassó (444), Zemplén (340), Háromszék (313), Sáros (302), Csik (278), Szepes (177), Alsó-Fehér (175), Fogaras (154), Abauj-Torna (131), Bács-Bodrog (115), Máramaros (113), Borsod (110) vármegyebeli, továbbá Budapest székesfővárosi (150), Temesvár (56), Pancsova (74), Versecz (41) törvényhatósági jogú városokbeli illetőségű egyének részére adatott ki. Az utlevelek legnagyobb része egész Európába (2183), Romániába (1488), Amerikába (1339) és Oroszországba (53) szólt. A Horvát-Szlavorországban kiadott utlevelek száma 1585 volt, melyek legnagyobb része Bosznia-Hercegovinára (501), általában Európára (352) Amerikára (433), Bosznia-Her-

cegovina és Szerbiára (147), csupán Szerbiára (48) és Romániára (19) terjedő érvénynyel adatott ki. — Érdekes volna tudni, hogy ugyan ezen idő alatt hány galicziai és romániai »emigráns« vándorolt be ebbe az áldott hazába. Erről azonban nem ad számot a statisztikai hivatal.

Hidavatás.

Meghalt, eltemették.

A gyászolók megemlékeznek róla hetekig, talán hónapokig, jó barátai napokig, talán hetekig, a nagy közönség letárgyalja az esetet, felháborodással — de azért kellő buzgalommal — adja tovább a róla szállongó pletykákat s ismét marad minden a régi.

A lapok számára egy jó szenzáció, melylyel három napon át hasábokat lehetett megtölteni, most pedig egy kihasznált téma, egy friss sirhalom, egy halmaz részvétirát.

A világ sorja folyik tovább épp úgy, mint a zajló Duna; egy vízbe ugró ember nem változtatja meg sem a Dunát, sem a világot. Csak a Ferencz József-hidon fog ezentúl éjszaka kísérteties fényben égni a felírás:

— Épült Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter minisztersége idejében.

Vajjon látta-e az öngyilkos e ragyogó betűket, mikor a hidra lépett?

Eszébe juthattak a fényes napok, a dicsőség, a hatalom ideje, a királyi kegy, az üdvözlő beszédek. Micsoda különbség akkor és most között! A vasminiszter utóda, a ki egy Baross Gábor után is becsülettel állja meg helyét s egy szerencsétlen elmebeteg, ki a pomázi gyógyintézetből csak a Duna jeges vizébe tud menekülni . . .

S ugyanazt a hidat avatja fel kétségbeesett tettével, mely örökké hirdetni van hivatva az ő fényes pályáját — most már gyászos végét is.

Megdöbentebb ez a hidavatás Arany János remek költeményénél, megdöbentebb és tragikusabb. Az élet a legnagyobb mester a tragédiák szövésében.

. . . Szólt a fiu: kettő vagy semmi!

Lukács Béla is nagyot akart. A párisi nemzetközi kiállításon méltóképpen kívánta bemutatni a magyar nemzetet: függetlennek, nagynak, virágzóknak. Ez valóban kettő vagy semmi. Vagy nagy eredmény, a külföld általános elismerése, vagy balsiker, államiságunk mellőzése, az önérték teljes lehangyatlása ország-szerte.

Lukács Béla óriási munkával az első érte el. Hallottunk és olvastunk véleményeket külföldiektől s mind egyhangulag a magyar kiállítást mondták legszebbnek, legeredetibbnek. Mindenki ezt tartotta, mindenki dicsérte érte Lukácsot, csak egy nem hitte: Lukács Béla maga.

Látta mindenki: sikert, eredményt mutatott fel a kegyes szerencse; de Lukács az izgalomtól éppen ellenkezőjét látta. Voltak körülötte is — mint Arany János hőse mellett — kibiczek, kik anynyit értettek a nagy játékhoz, mint a hajdu a harangöntéshez s mégis az ő szavuk volt legharsányabb: rosszul megy, rosszul csinálod! Ezek szava bontotta meg a legszorgalmasabb emberek egyikének lelki egyensúlyát, miattuk látott balsikert a fényes eredmény helyett s miattuk avatta fel a legújabb budapesti hidat Lukács Béla hidjának, a halál hidjának.

Vajjon megszólal-e a lelkiismeret ezekben a »becsületes« kibiczekben most, a hidavatás után?

Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Az egész nagyon mindegy annak a szerencsétlennek, a kit a Dunába kergetett a munka, az izgalom. De kell a lelkiismeret szava annak a sok, köztünk járkáló kibicznek, kik olyan készek a gyanúsításra, ha másnak érdemeiről van szó s a kik annyira szeretik játszani a tevékeny embert, mikor nekik semmi fáradságukba sem kerül, mert hiszen más dolgozik helyettük.

Sajnos jelenség, hogy a közvélemény hajlandóbb a kibicznek, mint a nagy játékban: a közéletben játszó szavára indulni. Vajjon meg fog-e mozdulni ez a közvélemény, hogy lerázza magáról e fölösleges lények kárhözatos befolyását?

Lukács Béla esete ne legyen egy reálizált költemény, az életbe átjárt Hidavatás. Nagyon sokat tanulhat belőle a közélet vezérférfia is, közlegény is. Az egyik megtanulhatja, hogy a becsületes munka ne keresse jutalmát a külső elismerésekben, mert azt úgy se fogja megkapni; a közlegénység pedig följegyezheti tanulságul, hogy nem jó minden aprócseprő mende-mondának felülni, mert elvesztheti legjobb, legtehetségesebb, legbecsületesebb vezéreit.

Vajjon így lesz-e?

Félek: nem.
A hid állani fog intő emlékül, de a jeges folyam hullámai épp úgy folynak tovább változatlanul, mint az élet hullámai.

A hidavatás megmarad egyszerűen hidavatásnak. —r.

Lukács Béla temetése.

Lukács Béla ravatalánál, a mely a kereskedelmi minisztérium tanácstermében van felállítva, ma délelőtt 1/2 10 órakor megjelentek az elhunyt neje és gyermekei. A volt miniszter családját Hegedűs Sándor miniszter személyesen fogadta és az özvegyet karofogva vezette férje ravatalához, ellenben a gyermekeket, a kiken a meghatottság rendkívül erőt vett, nem engedték be a koporsóhoz. A szegény asszony, a ki a nagy megindulástól csak nehezen tudott lábán megállani, zokogva roskadt férje koporsójára és csak hosszabb idő múltán tért annyira magához, hogy Hegedűs miniszternek megköszönje iránta tanusított jóindulatát és nemes részvétét, a családot ért nagy szerencsétlenség felett. Ezzel gyermekeivel eltávozott.

Tizenegy órakor érkezett a földmívelésügyi minisztérium küldöttsége, nemeskéri Kiss Pál vezetése alatt és a ravatalra ráhelyezte a minisztérium hatalmas koszoruját.

Zalatna városból két küldöttség is érkezett a temetésre és mindkettő koszorút helyezett a ravatalra.

A Magyar Folyam és Tengerhajózási Társaság küldöttsége, valamint a Kassa Oderbergi vasúttársaság küldöttsége szintén pompás koszorút helyezett a koporsóra. A délután 3 órakor megtartott temetés alkalmával 100 állami- és 100 postai és távirat-tiszt állt sorfalat és 80 fáklyás haladt a hatfogatu gyászkocsi mellett.

A temetési szertartás délután három órakor vette kezdetét. A beszentelést Komlóssy apát, országos képviselő végezte a kapuczinus barátok tiz tagu segédletével. A temetéshez

már is igen sok deputációt jelentettek be s az eddigi jelentkezések után itélve, Lukács Béla temetése oly impozáns megnyilatkozása a tragikus végű miniszter iránt táplált szeretetnek és tiszteletnek, mint a minőt az ország évek óta nem látott.

Az Otthon írók és hírlapírók köréből a következő részvétlétvirat érkezett Lukács Béla özvegyéhez:

»Kegyelmes asszonyom, boldogult férjének, nekünk tiszteleti tagunknak gyászos elhunyt alkalmából vigasztaló szóval enyhíteni szeretnők szíve bánatát. A csapás, a mely lesújtott az egész magyar társadalomra, Nagyméltóságod után bennünket érint a legközvetlenebbül, mert az elhunyt velünk együtt tanulta a pontos munkát, a lelkiismeretességet, az igazság becsületes követését, a mit ragyogó pályáján mindvégig érvényesített; viszont tetőpontján ismét a mi körünkbe tért vissza disznek. Fájdalom fogja el szívünket, ha a ravatalra gondolunk, a melyen immár legjobb barátaink egyike pihen. A nagy fájdalmat nem enyhítheti más, csak a Gondviselés intézésében való megnyugvás és ha e megnyugvást őszinte részvétünkkel megszilárdíthatjuk, könnyebb lesz a hant, a mely a megboldogultat haló porában takarja. Igaz gyászt, mely részvétét fejezi ki, Budapesten 1901. január 9-én, az Otthon írók és hírlapírók választmánya nevében: Rákosi Jenő elnök, Sajó Aladár titkár.«

Városi közgyűlés.

Nagyvárad, jan. 10.

Alig két óra alatt végzett Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután a tárgyszorozatba felvett ügyekkel, pedig jókora időt elvettek az interpellációk is.

Sok mindent felpanaszolt a három interpelláló, a színház fűtésétől a városháza építéség.

Hosszabb vitát és külön szavazást vett igénybe a honvédegyalagsági laktanya feltöltésének kérdése, a mely már a tanácsban is ellenkezést keltett, mivel a szakértő főmérnök ellenzése dacára átengedte a tanács a vállalkozóknak a 3 hold területet kiaknázás végett.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Oroszlán-idomítás.

Angolból ford.: Dr. Némethy Gyula.

(Végo.)

Ettől az időponttól kedve az állat idomítása nem egyéb, mint egyszerű rászoktatás bizonyos cselekményekre, melyek mind benső összeköttetésben vannak valamivel amit az állat tesz, vagy használ. Az állat, ha valamely multság előkészületeit látja, tudja pontosan, mit várnak tőle s annak idején készségesen meg is teszi azt. Az összes idomított állatok sikeres mutatója a régi megszokás ösztönöszerű követésétől függ, no meg a gyönyörűségtől, melyet maga a gyakorlat okoz a szűk térre szorított állatnak. Hogy a közönséges mutatóknál az állat kövesse az adott jelt, kezdetben kötéllel húzzák a ketrecz egyik végétől a másikig. Aztán szoktatják, hogy ugorja át a deszkát, a melyet ketreczében keresztbe tesznek, persze mindig magasabbra emelve azt. A haladás ez egyszerű mozgásoktól a nehezebbekre egyszerűen az értelmesség dolga az állat, türelmé az idomító részéről. Mert minden cselekménynek meg van a meghatározott jele s a nézés erős volta a mutatót végző állatoknál nem félelem vagy gyűlölet jele, hanem összpontosított figyelem, hogy valahogy el ne mulassanak egy jelentőséges mozdulatot se. Egy jól idomított állat nevelése a legcsekélyebb cselekményekre

is kiterjed, még azokra is, amelyek legkevésbé látszanak előre megfontoltaknak.

Morgása, látszólagosan dühös ordítása, gyilkos karmainak kieresztése, a bot után való kapkodás — mindez merő mutató az idomító parancsára, melyet a közönség nem igen vesz észre.

A tanítás egyik legnehezebb és legfárasztóbb tárgya az állatok hintázása. Kezdetben nagyon megzavarja őket a lábuk alatt ingó deszka, de ha egyszer megszokták azt, épp úgy kívánják, mint a gyerekek s alig várják, hogy a mutatójánál rájuk kerüljön a sor. A közönség nem igen méltányolja azt a nehézséget, melylyel különköző állatok idomítása jár, feledve, hogy midőn az oroszlán a leopárdal barátságosan együttműködik, saját természetével ellentétben cselekszik. Nagy dán doggokat sokszor használnak oroszlán mutatóknál, de nem az idomító védelmére, amint azt általában véve hiszik, mert hisz a leggyöngébb oroszlán is agyonütheti a legerősebb kutyát egyetlen egy csapással, hanem azért, mert a kutya értelmessége igen nagy és mert igen barátságos természetű az állatokkal szemben is. Rendszeresen kitűnő lábán áll az oroszlánnal, fölbátorítja ha el van szontyolodva, sürgeti, ha egy kissé hátra maradt a mutatóban. A kutya valóságos segéd-idomító, assistens.

Hogy mily könnyen tanulnak a macskafajok, legjobban mutatja a következő eset, mely néhány év előtt történt Atlantában. Egy állatsereglet szélében hirdette, hogy oroszlán lovaglást fognak produkálni elefánton. Az utolsó

pillanatban az állat »megromlott«, azaz gonosz lett s ezért nem lehetett lovaglást produkálni a megnyitó előadásban. A közönség zugott, az újságok kellemetlen dolgokat irtak, sőt valóságos lázadás volt kitörőben, úgy, hogy az igazgató elhatározta, hogy mindenáron lesz lovaglás, ha ugyan lehet lovaglászról beszélni, ott, ahol elefánt a paripa.

Elővett tehát egy három esztendő, rendkívül értelmes oroszlánt, s kora reggel kezdte idomítani a lovaglásban. Először körünyargaltatta a körszinen az elefánttal és egy nagy vadászkutyaival. Mihelyt a vastagbőrű és az oroszlán kölcsönös bizalmatlanságukat úgy ahogy levetkőzték, az oroszlánt fölhasználják egy deszkára, onnan egy darab nyers hussal az elefánt hátára csalták. De itt, nyolcz lábnyi magasságban az oroszlán ideges lett s félelmében, hogy biztosan tartsa magát, beleeresztette karmait az elefánt hátába. Ez úgy lerázta a hátáról, mintha csak ugródeszkán, trambulínon lett volna. Macska ügyességgel talpra esett ugyan, de a rázkódás, a meglepetés nagyon megfélemlítették. Iparkodott elszökni, de persze a kutya nem engedte, bátorítólag ugatva előtte. Ez alatt vastag posztót borítottak az elefánt hátára. Így aztán egynehányszor fölültették reá, s körülfutották a körszint, úgy, hogy a mutatót másnap meglehetett ejteni, ami, habár az elefánt ideges volt, a lovagló oroszlán még idegesebb, szépen sikerült. De persze husz oroszlán közül se lehetne egygyel ilyen mutatót megtétni.

Több állat lesz szinpadképtelenné félelem-

A többség helyeselte a tanács eljárását, de sokaknak feltűnt, hogy *Hlatky* Endre — a tanács ellen szavazott.

Élénk vita volt még a város világitásának a kérdésénél, de hisz ez olyan fontos dolog, hogy bármilyen hosszú tanácskozás nem vesznek kárba, amit e tárgy körül áldoznak a városatyák.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Jelen voltak:

Elnök: *Beöthy* László főispán.

Előadók: *Komlóssy* József tanácsnok, *Istvánffy* István, *Szűts* Dezső és *Lukács* Odön aljegyzők.

Bizottsági tagok:

Guttman József, dr. *Grósz* Albert, *Hlatky* Endre, *Stark* Gyula, *Szokoly* Tamás, ifj. *Cser* János, *Czeglédy* Jeremiás, *Daday* József, *Déry* János, dr. *Grósz* Menyhért, dr. *Hoványi* Géza, *Mihálovits* János, dr. *Sarkadi* Lajos, *Sulyok* István, *Széles* Lajos, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Friedländer* Sámuel, *Gábel* Jakab, dr. *Kurländer* Ede, dr. *Moskovits* József, *Serényi* Gusztáv, *Weisz* Mór, *Aufricht* Mór, *Balogh* Döme, *Füchsl* Mór, *Hillinger* Lipót, *Hann* Lajos, *Incze* Lajos, *Mandel* Adolf, *Moskovits* Mór, *Markbreit* Sándor, *Pallay* Lajos, *Papp* György, *Rendes* Vilmos, *Száhlender* Károly, *Steiner* M. Albert, *Weimann* Béla, dr. *Bulyovszky* József, *Bordé* Ferencz, *Dús* László, *Tóth* Márton, dr. *Grám* Károly, *Sztarill* János, dr. *Baróthy* Akos, *Busch* Dávid, *Hegedüs* Géza, *Szűts* Géza, *Szűts* István.

Elnöklő főispán megnyitván a közgyűlést, *Lukács* Odön aljegyző felolvasta

a polgármesteri jelentést

a közigazgatás múlt évi december haváról. A már közölt adatokon kívül felemlíti jelentésében a polgármester *Kékuss* Vidor volt törvényhatósági bizottsági tag halálát, méltatván azon kiváló érdemeket, amelyeket az elhunyt buzgó tevékenységével szerzett. A tanács részvétét nyilvánította a rendnek. — Bejelenti, hogy a villamos vasut engedélyezési tárgyalásáról felvett jegyzőkönyvet a kereskedelemügyi miniszter még nem küldvén le a városhoz, azt a tanács megstúrgette. — Tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy a téli hideg idő beálltával jótékony emberbarátok kezdeményezésére mozgalom indult meg, a melynek eredményeként a szűkölködő szegények között naponta nagymennyiségű kenyert osztanak ki ingyen. Indítványozza, hogy úgy a kezdeményezőknek, mint

a segédkezőknek és adakozóknak köszönetet mondjon a törvényhatóság. — A házi ésgyámpénztárt megvizsgálták s teljesen rendben találták. — Bejelenti a polgármester, hogy Nagyvárad az eddiginél előnyösebb katonai lakbér III. osztályába soroztatott, azonban ez nem terjed ki a város laktanyáira. A tanács azonban felirt a honvédelmi miniszterhez, hogy a laktanyák tekintetében méltányos elbánásban részesítse a várost (Helyeslés.)

Interpellációk.

A jelentés felolvasása után megeredtek az interpellációk.

Pallay Lajos kifogásolja a színház fűtését. Vagy nagyon meleg van, vagy leghuzam a színházban. Kéri a polgármestert, hogy intézkedjék ennek a megváltoztatása iránt, s a mérnöki hivatal figyelemmel kísérje a színház fűtő berendezését, amelyet addig ne vegyen át a város, míg megfelelő nem lesz. — A második interpellációt a főjegyző választás tárgyában intézte a polgármesterhez. A választás már rég megtörtént. A város reform előtt áll s így a közérdek minden állásra egész embert kíván. Olyan hírek terjedtek el, hogy *Rimler* Károly nem fogadja el a főjegyzői állást az esetre, ha megválasztását jóváhagyják. Hir szerint a választás már egy hónap óta jóvá van hagyva. Kéri a polgármestert, intézkedjék, hogy *Rimler* Károly nyilatkoztassa ki, miszerint elfogadja-e a főjegyzői állást?

Szokoly Tamás a vitás 3 hold terület kiaknázása tárgyában szólalt fel. A tanács engedélyt adott *Rimanóczy* Kálmán és társai vállalkozóknak, hogy az építés alatt levő honvéd gyalogsági laktanya udvarának feltöltéséhez a boné-kúti kijelölt terület helyett a laktanya mellett levő 3 hold szántóföldet aknazzák ki. A vállalkozók vissza akarnak lépni ettől, de a tanács ragaszkodik az engedélyhez, amelyért *Rimanóczy* Kálmán 2200 koronát felajánlott. Értesítése szerint a honvédelmi miniszter is tiltotta a terület kiaknázását, mert ezáltal pocsolyák keletkeznek a laktanya mellett. Hogy érezett jogot a polgármester és a tanács az engedély megadására, amely által a 3 hold föld elérteketlenedik. Egyszerű földbérlet is a közgyűlés elé tartozik, annál inkább egy ilyen fontos dolog. Elítéli a tanács eljárását.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a jelentés nem terjeszkedik ki a gazdasági kérdésekre. A

város elhatározta a városháza építését, s még sem történik ez irányban semmi. Igaz-e, hogy a városházát a mostani honvéd gyalogsági laktanyában akarják elhelyezni?

A polgármester válaszai.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester azonnal válaszolt az interpellációkra. — *Pallay* nak a színház fűtésére felhozott kifogásait osztja, a fűtőrendszer nem jól működik. Intézkedtek a baj orvoslásáról s a berendezést nem vették át. Szakértők szerint hosszabb idő szükséges a fűtőkészülék kipróbálására. — A főjegyző választás megerősítéséről hivatalosan még nem értesült a város és így intézkedésnek helye nincs. Ha lejön a közigazgatósági bíróság döntése, azonnal intézkedik. — *Szokoly* Tamás interpellációjára azt válaszolja, hogy az tévedés, mert a tanács jogosan járt el, mivel itt nem terület eladásról, csak kihasználásról van szó. A polgármester a főmérnök szakértő véleményével szemben fentartja véleményét, hogy a terület kihasználása nem veszélyes, sőt a városi pénztár szempontjából előnyös. A vállalkozók a pénzt már le is fizették. Más kérdés az, hogy a vállalkozóval szerződéses viszonyban álló honvédség nem engedi a 3 hold terület földjének behordását az épülő laktanyába. Ebbe a város nem szólhat bele. — *Balogh* Döme interpellációjával röviden végez. A városház részletterveit most készíti ifj. *Rimanóczy* s azt már megstúrgette a tanács. A régi reáliskola helyére készül a terv s más kombináció csak kőszá hir. A tanács májusra már fel is mondott a régi reáliskola bérletinek.

A viszonyválaszok.

Szokoly Tamás nem veszi tudomásul a polgármester választát, hanem kéri, hogy a 3 hold terület kiaknázásának kérdését a jövő havi közgyűlésre tárgyalás végett tüzzök ki. A polgármester válasza nem megnyugtató, mert a kiaknázás által károsodik a város. Ehhez a törvényhatóság engedélye szükséges. A tanács a vállalkozók helyzetét akarja megkönnyíteni, hogy nagyobb nyereségük legyen. A városnak így ne okozzanak kárt, mert első a város ér-

ből, mint rosszaságból. Az idomítók félnek egy félénk oroszlán vagy tigristől, nem mintha az rettegésben utoljára megdühödnek és megsértene urát, hanem, mert a legcsekélyebb ok úgy megzavarja, hogy nem képes semmire. Nemrég történt a Porte saint Martin színházban Párisban a következő eset. A mutatóványok legkülömbje az lett volna, hogy bedobnak egy szorosan összekötözött nő egy oroszlánketreczbe, ahol néhány vérszomjas emberevő fenevad volt.

Szerencsétlenségre az asszony beteg lett, s helyette az idomító felesége vállalkozott a szerepre, aki maga is idomító volt, de akit ez a hat oroszlán nem ismert. A nézők feszült hallgatása mellett a körszin igazgatója kifejtette a közönség előtt mind az oroszlánok vadságát, mind pedig a rettentő kockázatát, melylyel a fenevadak előtt ismeretlen nő bedobása jár. A mint bedobták, a nagy izgatottságban nem jól találtak becsukni a ketrecz ajtót. Alig esett be az asszony a ketreczbe, a »jungle« hat hőse, észrevéve, hogy ismeretlen nő talakodott közéjük, kórusban ordítani kezdett és neki a rosszul becsukott ajtónak! Egy pillanat múlva mind a pinczében voltak, ahonnan csak nagy nehézséggel tudták elhozni őket. Egy hétre került, míg a »vad emberevő« állatok lecsillapodtak s újból megjelenhettek a közönség színe előtt. Az oly félénk állatok, melyekbe nem igen lehet bátorságot önteni, nem valók jelesebb mutatóványok végzésére, hanem egyszerű, de »szenzációs mutatóványokra«, amelyek sokszor ép úgy megragadják a publikumot, miot a leg-

nehezebb mutatóványok, de amelyekhez semmi különös nevelés nem szükséges. E nembe tartoznak a körszinen való nyargalás, deszkákon, karikákon való átugrás, esetleg égő karikákon át. Ezekre nem kell tanítani az állatokat, csak hajtani. Félős állatokat nem igen kell megfenyíteni; egy-egy kemény szó elég, néha sok is. Nagyon tapintatosnak kell ebben lennie az idomítónak. De a bátrabb állatokat se ütök ostorozzák annyira, ahogy a publikum gondolja. Csak ha makacsok, vagy lázadnak, akkor kell szenvedniük. »Ne büntess, ha nincs rá igaz okod; de akkor aztán keményen«, ez az idomító elve. A látszólagos ütések, melyeket az állatok előadás alatt kapnak s melyeket hangos ordítással nyugtáznak, merő szemfényvesztés, a napi program egy pontja. Az idomítónak az ostorcsapkodásban igen gyakorlottnak kell lennie, mert ha egyik, vagy másik ütés találna, nagy zavar lenne belőle, esetleg támadás; minden esetre megmakacsodnának tőle az állatok, s az napra vége lenne a mutatóványnak.

Egyébiránt, akárhogy legyenek is a macskák idomítva, a veszély kizárva soha sincs. Ahányszor a gazda hátat fordít, kockáztatja életét, nem nagy kockázat, de mégis az. Egyébiránt szemmel tartani fél tuczt, esetleg 20—30 vadállatot egyszerre nem lehet, s így legtöbbször állatjai jó hangulatától függ az idomító élete. Sok állat, főleg az oroszlán, neki ugrik a ketrecz vasának, dühösen, midőn az idomító elhagyja a ketreczet, mintha dühös volna, hogy élve eresztette ki; de ha rögtön

belép, megint ismét engedelmessé válnak. Az izgalomra vágyó közönségre ez a düh olyan nagy hatást tesz, hogy némely idomító egyenesen betanítja oroszlánjait, hogy ezt tegyék valahányszor kimegy.

Amitől az idomító legjobban fél, az a temperamentum megfajthetetlen változása, az állat részéről, vagy állatseregleti nyelven az állat megromlása (»going bad«), rosszrafordulása. Lehet, hogy az egy rögtön támadás alakjában jelentkezik, de lehet érezhető lassu folyamat végső eredménye is. Az oroszlánok tizedik évüktől fogva, a tigrisek egy-két évvel előbb romlanak meg. Főleg a tigris nagyon félelmes e tekintetben, mert hajlandó a hirtelen megromlásra, anélkül, hogy csak sejtteni is lehetne előre és ha egyszer rosszá vált, lelke gyilkosságon csügghet s neki ugrik akárkinek s ha egyszer valakibe beléharapott, tüzzel se lehet rávenni, hogy eleressze. Tapasztalt szelidítők egyébiránt észreveszik, ha egy állat romlik. Arra, hogy az ilyen állattal küzdjön, egy idomító sem gondolhat. Ha egyszer megtámadtatott, egyetlen dolga, hogy védje magát s mihelyt lehet kionsonjon a ketreczből. Egyszer rosszrafordult állattal többé nem lehet kezdeni. A mutatóványokra nézve az elvesztett s legjobban minél előbb elpusztítani azt, mert a düh oka rendszeren fizikai baj.

Bostock Frank, aki a vadállatok idomításában rendkívüli tapasztalatokkal rendelkezett s így az idomító tanácsadója lett, azt mondja, hogy ha az ember idomított vadaktól sebet, vagy halált szenved, legtöbb esetben maga az

deke, s csak azután jön a vállalkozóké. A környék levegőjét ne rontsák meg posványokkal.

Dr. *Bulyovszky* József visszautasítja Szokoly Tamás azon fellelvését, hogy személyes érdekek játszottak közbe az engedély megadásánál. Ez üres fellelvés, amelyre nem ad semmit s a város pénzügyi helyzetét nézi. A gyanúsitást visszautasítja.

Szokoly Tamás nem gyanúsít, de a tanácsnak nem áll jogában, hogy ilyen engedélyeket adjon. A 3 hold területnek 75 frt évi jövedelme van. Ezt nem lehet elejteni. A polgármester az igazság helyett a valótlanítást akarja feltolni.

Balogh Döme tudomásul veszi a polgármester választát, de kifogásolja, hogy egy vállalkozót biznak meg a tervek elkészítésével s nem hirdettek erre is pályázatot.

A közgyűlés a polgármester jelentését elfogadta s az illetőknek köszönetet mondott. A polgármesternek az interpellációkra adott válaszait tudomásul vették.

A tanács mint állandó választmány beterveztette a legtöbb adót fizetők 1901-re érvényes névjegyzékét.

Tudomásul vették s felterjesztik a belügyminiszterhez.

Az állandó bíráló, valamint az igazoló választmányt megalakították.

A bíráló választmányba az eddigi tagokat választották, míg az igazoló választmányt Némethy Károly elnök, dr. Molnár Imre, dr. Berkovits Ferenc, Hlatky Endre, Mihályfi Adolf, Mezey Mihály, Frankó Endre, Pallay Lajos, dr. Hoványi Géza tagokból alakították meg.

A város világitása.

A tanács beterveztette a világitási bizottság terjedelmes jelentését, amelyet pár nappal ezelőtt közöltünk. A tanács javasolja, miként a bizottság jelentését fogadja el a közgyűlés s hirdeszenek nemzetközi pályázatot a város világitására, még pedig villanyra; s azonkívül központi villanytelepre. A gázyár beadványát tárgyalás alá ne vegyék. Ezenkívül a gázyárral fennálló szerződés felmondását nem javasolja a tanács.

Dr. *Friedländer* Sámuel lényegében elfogadja a tanács javaslatát, de némi megjegyzése van. El lett hanyagolva a dolog, s most már

ember az oka. Tapasztalatlan és gondatlanság a szerencsétlenségek főtényezői. A kezdő idomító efiledi, hogy minden nagy macskának öt szája van: egy a fején, négy a lábai végén s e szájak közül akármelyik rettenetes sebet ejthet rajtuk. Azonban egy állatot se lehet a rosszak közé sorolni, míg csak a szó szoros értelmében nem támad. Az, hogy megüti a lábával urát, lehet véletlen. Csak az ugrás számít. Egy ugró oroszlan vagy tigris ellen legjobb védelem az orrára ütni, alulról fölfelé.

A legtöbb szerencsétlenségnek, úgy ondt Bostock, legalább azok között, amelyekről én hallottam, ittasság az oka. Féljózan ember ne menjen a vadállatok közé, mert az ilyen türelmetlen, boszus, káromkodó és elhibázta a dolgot, s többet kíván az állattól mint amennyit józanul várni lehet.

Bostock szerint fizikai mozgékony, ügyesség, jó temperamentum, tapintat és egy kis magnetizmus kell a sikeres állatidomításhoz, de főképp, először és utóljára: föltétlen, fáradhatatlan, pusztíthatatlan türelem. Hogy a bátorságból jó adag kell, talán föltölegetes emlitenem. Az ügyes állatidomítónak szép jövedelme van, föltöve, hogy övéi az idomított állatok. De meg is érdemlik, mert keményen megdolgoznak érte, s a mellett folyton tudatában vannak a veszedelemnek, melynek életük ki van téve. Mert ők tudják azt is, amit a publikum könnyen elfelejt, hogy az idomított oroszlan emberi mű, de a szelidített oroszlan az az szelidde vált fenevad az agyrémek országába tartozik.

előkészület nélkül felmondani nem lehet. Azt tartja a legrosszabbnak, hogy új pályázatnál előny van biztosítva a gázyárnak. A villamos vasut szerződésével meg van bénítva a világitás kérdése. A gázyár mostani ajánlatában is nagyon drága a gáz. Nagyvárád csak úgy ér czélt a gázyárral szemben, ha elhatározza, hogy házilag fogja a várest világitani. Indítványozza, hogy csupán azt válaszolják a gázyárnak, miszerint később fogják a beadványt elintézni.

Dr. *Sarkadi* Lajos elfogadja a tanács javaslatát, de hiányokat talál, mert nem látja tisztán, hogy a pályázat kizárólag villanyra, vagy gáz és villanyra lesz kiírva. A házi kezelés haszonnal járna. Ha a pályázat vegyes világitási nemre lesz kiírva, előnyös ajánlatokat kap a város. Indítványozza, hogy a pályázatot tisztán villanyra, továbbá villanyra és gázra vegyessen, vagy tisztán gázra is írják ki.

Dr. *Moskovits* József azt fejtegeti, hogy a helyzet nem kétségbeesítő s a házi kezelés helyességét hangsúlyozza.

Hlatky Endre nem olvasta a bizottság jelentését, de kérdi, hogy ha pályázatot ír ki a város, akkor is van elsőbbségi igénye a gázyárnak? Ha ez így van, a pályázatba is ki kell írni s kérdés, hogy lesz-e pályázó. Helyén való lenne éppen ezért, ha a pályaterveket honorálná a város s ez által szerezne vállalkozókat. Indítványozza, hogy a szerződéseket esetleg a jogügyi bizottság tanulmányozza.

Gábel Jakab indítványozza, hogy a házi kezelésre nézve a városi mérnöki hivatal tervet és költségvetést készítsen.

Bordé Ferenc válaszol a felszólalásra, hozzájárul, hogy a gázyárat csak egyszerűen értesítsék. — A pályázatot csak a villanyra írják ki, mert egy második gázyárat alig állítana fel valaki Nagyvárádon. A világitási bizottság a házi kezelést óhajtja, de adatokat a pályázat útján kapnak. Pályázat nélkül nincsenek tájékozva a házi kezelésre nézve. Helyesli, hogy a gázszerződést a jogügyi bizottság tanulmányozza.

Dr. *Hoványi* Géza a felmondás kérdését nagy fontosságúnak tartja s ezért szükséges, hogy ebben a törvényhatóság intézkedjék. A tanács javaslatát elfogadja.

Dr. *Bulyovszky* József nem látja megnyugtatónak a pályázatot. Utasítsák a tanácsot, hogy állami szakértővel bíraltassa felül a pályázatot s a jogügyi bizottság tanulmányozza a gázszerződést. Hirdessenek továbbá pályázatot az acetylen világitásra is. A pályázatot kétféleképpen hirdessék meg, házi kezelésre és vállalati rendszerre.

A vita befejeztetvén, a tanács javaslatát elfogadták, a dr. *Friedländer*, dr. *Sarkadi*, dr. *Bulyovszky*, *Gábel* Jakab és *Hlatky* Endre pótlásaival.

A város vesztett pere.

Nagyvárád városa a Diamandi örökösök által indított pert a kir. *Curián* elvesztette.

A tanács javasolja, hogy 3-ad fokú ítélet-ről lévén szó, az 56000 koronányi megítélt összeget bírói letétbe helyezze a város, egyben azonban küldjön ki egy jogászokból álló ad hoc bizottságot, annak megítélésére, hogy a város perújítással éljen-e?

Balogh Döme meggondolandónak tartja, hogy perújítással újabb költségeket okozzanak-e a városnak. Indítványozza, hogy a javaslat mellőzésével a perújítás eszméjét ejtsék el.

Dr. *Friedländer* Samu ellenkezőleg a perújításra vonatkozó előtanulmányozást helyesli, annál inkább, mert csak formák miatt lett a város pörvesztes. Gondoskodjék továbbá a tanács arról, hogy a viszkeresetet a felperesekkel szemben biztosítsa.

Serényi Gusztáv a volt árvaszéket mulasztással vádolja, kiemeli azonban, hogy a város érdekében nagy érdemeket szerzett nyugalma-

zott polgármesterét Sal Ferenczet törvény és igazság szerint felelősséggel terhelni nem lehet. Tekintettel azonban arra, hogy az árvaszék akkori tisztviselői, kik működésük által a város pörvesztességét tényleg előidézték, időközben mind elhaltak s velök a felelősség súlyát éreztetni nem lehet; — tekintettel továbbá arra, hogy a kuriai ítélet a nyugalmazott polgármester mint volt árvaszéki elnök ellenében semmiféle felelősséget meg nem állapít, tekintettel végre, miszerint a várost perújítás czimén; az abból folyó perköltségek és újabb ezrekre menő kamatok lefizetése esélyeinek kitenni nem lehet; indítványozza, miszerint a történeteket sajnos tudomásul vegyék.

A többség elfogadta a tanács javaslatát, azzal, hogy az ad hoc bizottság a jövő havi közgyűlésre terjeszse elő jelentését.

Az ad hoc bizottságot dr. *Sipos* Árpád, dr. *Grámm* Károly, *Tóth* Márton, dr. *Várady* Zsigmond és dr. *Berkovits* Ferenc tagokból alakították meg.

A *László* József telkéből a közterülethez csatolt területért nyújtandó kártalanítást elfogadták.

Özv. Nagy Gáborné hasonló ügyében a jövő közgyűlésen határoznak.

Az új honvédegyalagsági laktanya létesítésére átengedett terület átbocsajtása ügyének a törvény értelmében leendő tárgyalását a jövő havi ülésre tűzték ki.

A közutak befásításáról alkotott szabályrendelet-tervezetet, — valamint a birtok határainak jelzésére alkotott szabályrendelet-tervezetet elfogadták.

A loávitó-bizottság megalakítására vonatkozólag javasolja a tanács, hogy annak elnökül *Darvassy* Lajos városi tanácsnokot, tagjául *Windisch* Márton városi majorost választassák meg. — Megtörtént.

A bizottságba a főispán *Óváry* Sándort, *Guttman* Józsefet, *Kaczián* Károlyt és *Alexander* Lajos állatorvost nevezte ki.

A *Gencsy* Sándor és *Gyöngyössy* Gyula földbérlet átruházását, valamint a *Szilágyi* János és *Fodor* Miklóssal megkötött szerződést jóváhagyták.

Az országgyűlési képviselőválasztók 1901. évre érvényes névjegyzékét tudomásul vették.

Felolvasták gróf *Pálffy* János levelét, melyben meleg hangon mond köszönetet Nagyvárád városának a 3 milliós alapítvány felajánlása alkalmából hozzáintézett üdvözléseért.

Tudomásul vették s egész terjedelemben jegyzőkönyvbe iktatták.

Végül az egyes szakbizottságokat egészítették ki, a következőket választván a halálozás, vagy más okból megüresedett helyre:

a pénzügyi szakbizottságba *Steiner* M. Albert és *Mihályfi* Adolfot;
a szépművészeti és közlekedési szakbizottságba *Knapp* Sándort;
az árvaszéki választmányba dr. *Vucskics* Gyulát;

a községi iskolaszékbe dr. *Thury* Kálmánt;
a Szacsavay szobor-bizottságba *Sulyok* Istvánt választották.

A borellenőrző bizottságot pedig *Bordé* Ferenc elnök, *Molnár* Lajos, *Czeplédy* Sándor, *Némethy* Károly, dr. *Váry-Szabó* Béla és *Stern* Hermann tagokból alakították meg.

Ezzel a közgyűlés öt óra után véget ért.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

Január 20. Kamarai beltagok választása.

Január 20. Az ipartestület évi közgyűlése a tűzoltó őrtanyán d. e 9. órakor.

* **Kinevezés.** A magyar kir. pénzügyminiszter *Törös* László nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatói számgyakornokot szám-tiszté nevezte ki a deési pénzügyigazgató-sághoz.

* **Mozgalom jegyzői tanfolyamért.** A biharmegyei jegyzői kar méltánytalannak tartja a belügyminiszternek azt az intézkedését, hogy Nagyváradon nem nyitott jegyzői tanfolyamot. Annak idején folyamodtak is a belügyminiszterhez, de minden eredmény nélkül. Mint értesülünk a jegyzői kar legközelebbi ülésén szóvá teszik az a kérdést és küldöttséget akar küldeni a Nagyváradon felállítandó tanfolyamért. — Tudtunkkal szeptember havára tervbe is vette a miniszter egy tanfolyamnak Nagyváradon való felállítását, de emellett is üdvös dolog volna a jegyzői kar terve, mert ez esetben az eredmény annál valószínűbb volna. Szó van — hír szerint — arról is, hogy a tanfolyamok számát nem fogják apasztani, hanem a debreczenit fogják Váradra áthelyezni, mivel Hajdúvármegye ugy is a legkisebb vármegyéek egyike s nagyobb részét biharmegyei ifjak iratkoztak be az ottani kurzusra, — miért is ne lehetne akkor ez inkább Nagyváradon?

* **A népszámlálás.** Tegnap kellett volna a kiküldött számláló biztosoknak beszámolni az eredményről. De egész nap mindössze négy biztos adta be Istvánffy István városi I. aljegyzőhöz. Annyi bizonyos, hogy Nagyvárad a legelkésettebb városok között lesz, ami egyrészt az aránytalan elosztásnak az eredménye. Vannak a számláló biztosok között olyanok is, akik csak négy-öt nap múlva lesznek képesek befejezni a népszámlálást. Mint értesülünk, pár nappal a benyújtási határidőt meg is akarják hosszabbítani.

* **Letartóztatott kereskedő.** Néhány héttel ezelőtt Aranyi és Roth zöldfa-utcai divatáruscég tetemes paszszívával csődöt mondott. Nemsokára a csőd megnyitása után a cégnek egyik beltagját Roth A. Gyulát majd pár nappal később a cégvezetőt Roth Henriket letartóztatta a nagyvárad kir. törvényszék vizsgálóbírója, mivel ellenük, a vétkes bukás miatt megindított vizsgálat során terhelő körülmények merültek fel. A cégtagok közül még Aranyi Albert volt szabad lábon, a kit azonban tegnapelőtt kihallgatása után szintén vizsgálati fogságba helyeztek, mivel alapos gyanu merült fel ellene, hogy az üzleti könyvek egy részét megsemmisítette.

* **Adományok az ingyen kenyérre.** A kemény téli idő bekövetkeztével Nagyváradon is mozgalom indult meg, hogy a kereset nélküli népnek naponta ingyen kenyeret osszanak ki. Két helyen: a Bómer-téren és a v.-velencei Nép körben van naponként a déli órákban az ingyen kenyér kiosztás. A jótékony mozgalom élén dr. Bulyovszky Józsefné urnő buzgólkodik, aki felkéri a jobb módban levő, tehetősebb anyagi viszonyok között élő közönységet, hogy adományaikkal ezen jótékony mozgalmat támogassák s ingyen kenyérre szánt kegyes adományaikat hozzá juttatni sziveskedjenek.

* **A »Porta Hungarica« Grohovóban.** A »magyar kapu« elnevezés alatt a fiemeiek tulajdonképpen a terzat oi várhegy oldalán levő szikla átvagast ismerik, melyet a horvátok a forradalom után »báui kapu«-ra változtattak, sőt »Banska vrata nu uspomeno Jelacicsa bana 1848« című felirással táblát is illesztettek a völgy felett emelkedő sziklatuskóra. A fiemei magyar érzelmi polgárok azonban, mint a »M. T.« urja, gondoskodtak, hogy legyen továbbra is egy »Porta Hungarica« és e végből a Grohovó alközsébe vezető úton, a Grohovó előtti sziklasorban kiválasztottak egy helyet, hova három évvel ezelőtt »Porta

Hungarica« felirással nagy kőtáblát helyeztek el. E táblát a múlt évben éretlen suhancok összetörték, ami akkor nagy felháborodást idézett elő. A hazafias érzelmi grohovóiak és fiemeiek mindjárt elhatározták, hogy új kőtáblát készíttetnek s azt a sziklavölgyben jó magasra helyezik el. Az új kőtáblát »Porta Hungarica« felirással a napokban készítették el és három királyok napján nagy ünnepséggel helyezték el Grohovó közelében a magas sziklafalon.

* **Janku, mint magyar forradalmár.** A Tribuna legutóbbi száma kedves képpel lepi meg olvasóit. Jankut ábrázolja a metszet, lóháton, tollas forradalmár kalappal és magyar atillában. Ezt nagy örömmel szemléltük; Jankuból legalább holta után s legalább külsőleg magyar embert csináltak. Ehhez a daliás magyar emberhez azonban furcsa kíséret következik hátulról. Egy csomó szuronyos, kaszás oláh csoszog utána, báránypőr süvegben és bocskorban s ott lengetnek egy hatalmas két fejű sasos zászlót; magyar külsejű vezér után osztrák zászló alatt oláh martalócok — vajjon melyiket tévesztette el a Tribuna? Valószínűleg csak a vezér egyenruháját. S még a Tribuna beszél a nemzetiségi sajtó megszorításáról s követel ennél is több jogot a nemzetiségek számára! Hiszen ez is már leplezett látás!

* **Pályázat a képzőművészeti akadémiába.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter pályázatot hirdet, egy — a bécsi cs. és kir. képzőművészeti akadémiában megüölt alapítványi helyre. Ez alkalommal festészeti pályára készülő ifju fog kiképzetetést nyerni s évi 840 korona segélyben részesülni. A pályázatok február hó 1-ig nyújtandók be a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz.

* **Gróf Teleki vadászkirándulása Szomáliba.** Gróf Teleki Sámuelnek, a híres orosz-lánvadásznak legújabb vadászkirándulásáról hírt adtunk már. A vakmerő vadász-gróf ismét Afrikába készül s ma utnak is indult. Vele együtt mentek Liechtenstein Henrik herceg, gróf Hoyos Ernő és gróf Potocki József. Ez utóbbinak kíséretében van dr. Stolzmann, a varsói muzeum igazgatója is. A társaság Bécsből kelt utra, első állomása Trieszt, onnan Szomáliba, majd Szudánba megy. Oroszlánra, elefántra, rinoceroszra és ritka antilopokra meg gazelákra akarnak vadászni. Európába való visszatérésüket áprilisra tervezik.

* **Nyilvános köszönet.** A debreczeni Sve-tits intézetben alakult »Önképző és segítő kör« alapja javára január hó 5. és 6. napján rendezett házi hangversenyéről nyilvános elszámolás: A személyjegyek eladásából befolyt 236 korona. Dr. Wolafka Nándor v. püspök prépost és igazgató adománya ezer korona, Berzöffy Vinczéné Fehér Mariska urhölgy 10 korona. Felülfizetések: Váczy Nep. János 23 korona, dr. Stancel Ferencz ny. egyetemi tanár 10 korona, Wolafka Antal, Kovács József hitoktató káplán, Pekár Józsa okl. polg. tanító 5—5 korona, Reviczky Józsefné, Pongrácz Irma grófnő, revisnyei Reviczky Melánia 2—2 korona, Erdélyi Péterné, Szöllösné Kaffka Róza urhölgyek, Brösztel Lajos, Szabó István hitoktató káplánok, dr. Derekassy István, Kovács Károly, Molnár Kálmán Dezső árvah. felügyelő, Nagy Sándor, dr. K. Szalay Béla, Szöke János irodavezető káplán, Unger Gusztáv, Varju Lajos árvah. II. felügyelő 1—1 korona; Egy valaki 10 korona, összesen 1320 korona. Ezen összeg január hó 9-én a debreczeni Takarékszövetkezet 4948. számú könyvecskéjén gyűmölcsözőleg el van helyezve. Minden nemes lelkű jótévőnek, a t. cz. szülőknék, kik az előadás fényének emelésén annyi áldozatot hoztak, minden közreműködött kedves növendéknek Istentől százszoros jutalmat kíván és hálás köszönetet mond az Önképző és Segítő Kör.

* **A spanyol udvar küldöttei Pozsonyban.** A spanyol udvarban tudvalevőleg nász készül. Az aszturiai hercegnő férjhez megy, a caser-

tai grófhöz. Az esküvő, mint hivatalosan jelentik, február 16-án lesz Madridban. Az aszturiai hercegnő Krisztina spanyol régenskirályné leánya és a királyné ez alkalomból küldöttség útján meghívta fivéreit: Frigyes, Károly István és Jenő főhercegeket. A spanyol küldöttség, melynek tagjai: a királyné főhadsegéde és hadsegéde, előbb Rómában az olasz királynál járt és III. Viktor Emánuelnek átadta a III. Károly-rend nagykeresztjét, azután Bécsbe ment és Bécsből Pozsonyba utazott, hogy Frigyes főherceget meghívja a lakadalomba. Mint Pozsonyból írják, a küldöttség, melyhez a bécsi spanyol katonai attasé is csatlakozott, Pozsonyban Frigyes főherceg palotájába száll meg. Tiszteletükre nagy ebéd és katonai parádé volt, este pedig elutaztak. Frigyes főherceg megígérte, hogy jelen lesz az aszturiai hercegnő esküvőjén és mint már jeleztük, családostul e hónap közepén utazik el Madridba. Ott egyuttal édesanyját, Erzsébet főhercegnőt is meglátogatja, ki most tölti be hetvenedik évét.

* **Osztálysorsjáték.** A VII-ik sorsjáték III-ik osztályának mai záró húzásán még a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10,000 koronát nyert: 22692.
2000 koronát nyertek: 3398 63896.
1000 koronát nyertek: 26971 41402.
500 koronát nyertek: 55782 54670 53642
26497 30334 88383 18588 17371 78754 88443
32905 87571 8266 63084 30429 7664.
A többi kihuzott számok 130 koronát nyertek.

IRODALOM.

Arménia. Magyar örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Szongott Kristóf. Január. Szamosujvár. Todorán Endre »Auróra« könyvnyomdája. 1901. Emberbaráti egyesület ismertetésével kezdi meg a derék folyóirat első számát a XX. században. Londonban Friends of Armenia, Örményország barátai címmel társulat áll fenn, melynek célja istápolni az utolsó évek alatt a török vérengzések következtében özvegyen, árván maradt örményeket, főleg nőket és lányokat, még pedig egyes női munka-intézetek fentartása által. Ilyen kézimunka intézeteket tart fenn az érdemes áldásos egyesület Aintáb, Caesarea, Konstantinápoly, Khárput, Mária, Urfa, Várna. Az egyesület elnöke a kiváló angol politikus, Frederick Cavendish neje. A közleményt két érdekes kép élénkíti. Örmény betűk magyar betűmetszők cím alatt Esztegar László dr. emlékezik meg két érdekes adatról, melynek teljes megvilágítását a mechtarisa atyák tudományos buzgalmától várjuk. Az egyik Tótfalusi Kis Miklós XVII. századbeli magyar könyvnyomtatónkra vonatkozik, kiről Dézsi Lajos dr. irt monografiát, s a ki egykor örmény betűket készített Amsterdamban, a másik Kapronczairól, aki Mária Terézia idejében élt s folytatta Kis munkásságát. Érdemeit a Magyar Hirmondó 1780. nov. 11. számában méltatta. Érdekkel olvastuk a többi közt Patrubby Lukács közleményét is: Tiridát örmény királyfi és a gót király. Az érdemes szerkesztő Szongott Kristóf a szamosujvári piaczi nagy templom történetét adja (ami örökös monumentumunk) amely fölépülése óta sok szerencsétlenségben, égésben, leomlásban ment keresztül, s a mely magában Rubens egyik halhatatlan remekét, a Keresztéről való levétel egyik variációját rejt. A Mátyás szobor leleplezése alkalmából rendezendő néprajzi kiállítás örmény osztálya részére 30 kiállító jelentkezett, kik között igen előkelő nevek szerepelnek, pl. Iszkovitz Izsák örmény érsek Lemberghől, ki saját arcképét küldte a kiállításra. Az örmény világ egyik nagy halottjáról is megemlékezik a jelen füzet, a híres csata és tenger-festőről, Konstantinovic Ajvazovszki Ivánról. A fájdalom, azóta szomorú véget ért Lukács Béla

érdemeit is méltatja, a párisi kiállítás magyar osztálya körül, még mint élőnek érdemeit . . . Pulvis et umbra sumus. A derék folyóiratnak az új évszázad küszöbén omnia fausta! . . . főleg tömeges pártolást és méltánylást. Ara egész évre 4 frt. (8 korona.)

A gyermeknevelés tizparancsolata
Kath. szülők számára magyarázta Clericus Frigyes, fordította és a második kiadást sajtó alá rendezte Zaudt Odön. A mi pedagógusaink a gyermeknevelés nehéz munkájában a külföldi után indulnak. Azt vélik jónak ami külföldi, pedig a helyes gyermeknevelést itthon is áldásosan lehet eszközölni ha az a vallás alapján áll. Clericus Frigyes munkája kitűnő utmutató a nevelés terén a szülőknek úgy mint a lelkészeknek és tanítóknak. Ezen mű, amely második kiadást ért nálunk Angolországban, de különösen Amerikában több kiadásban forog közköze. A 28 fejezetre osztott tartalom magyarosan és a pszichologia kifogástalan ismeretével van magyarázva. »Tolle et lege« mondaná ma sz. Ágoston e könyvet a keresztény szülőknek, nevelőknek ajánlva, Ara 2 korona. Megrendelhető a következő címen: Szt. Márton plebánia Pozsony.

Igazságszolgáltatás.

Rakovszky István sajtópöre. A néppárt kedvelt, fényes tehetségű vezérének holnap lesz a sajtótárgyalása Halász Lajos ellen. Halász u. i. tavaly márcziusban nyílt levélben sértőleg nyilatkozott a kiváló képviselőről, a mire Rakovszky egyszerűen sajtóperrel felelt. Ennek lesz a tárgyalása holnap a budapesti törvényszék előtt Zsitvay Leó elnöke alatt.

SPORT.

Körvadászat Tisza Kálmánál. Tisza Kálmán csegődi birtokán tegnap és tegnapelőtt nagy körvadászatot tartottak. Városunkból Szunyogh Péter alispán, Miskolc Barnabás és Miskolc Ferencz vettek részt. A nagy társaság korán reggel fogott mindkét nap a vadászathoz s összesen kilenczven nyul s néhány róka került a puskaeső elé. Vadászat után a házigazdánál nagy lakoma volt s a késő éjjeli órákig mulatott együtt a társaság. Megyénkben ez volt az utolsó nagyobb körvadászat, kedden aztán nyugodtabb időszak köszönt a nyulakra. Szunyogh Péter alispán a társaság tagjaival ma reggel érkezett haza.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Baba.

Szombat: Baba.

Vasárnap:) d. u. Goldstein Számi.
este: Ördög mátkája.

Hoffmann meséi.

Régen készült már a társulat Hoffmann meséire, Offenbach s egyáltalán az egész operett-irodalom egyik legszebb darabjára; s mondhatjuk, a nagy készülődés meg is látszott az előadáson.

Nem mai operett a Hoffmann meséi. Nincs benne szoknyaugratós táncz, sületlen élezfaragás, van helyette bájos zene és igazi drámai cselekvény s a mi fő, eredetiség. Ezért fog fennmaradni Offenbach többi alkotásaival együtt

messze túl a modern operett-áradat kérés-életü termékein. Az idő nyoma nem látszik rajta; nem a darab tűnik fel kopottnak, hanem inkább mi látjuk mellette a mai közönség izlésének elkopását.

Azt bizony. A Görög rabszolgá ötször meg telt házzal, Hoffmann meséinél pedig alig telik meg a színház 1/4 része.

A mit mondtunk Hoffmann meséiről, részben alkalmazható Örley Flórára is. Három fiatal leány szerepében lépett fel, még pedig sikerrel. Hangja ugyan már éppen nem a régi, de azért felsőbb hangjai különösen piano énekelve tetszettek; éneke általában biztos, pontos volt ott is, a hol kevésbé csegett. Annál kifogástalanabb volt játéka. Olympiát és Stellát, de különösen Antóniát drámai erővel játszotta meg s ezzel biztosította a sikert. Antonia végjelenetében éneke is játéka színvonalához közeledett s ezért e felvonás után zajosan meg is tapsolták.

Hoffmann szerepében Kalmár József volt olyan, a milyennek régen szerettük volna már látni. A megnyitó előadás óta ez volt első teljes sikere. Igen jól énekel, a magas hangokkal (melyekre tapsolni kell) nem fukarkodott, a mellett játékában csak egyszerű mozdulatokat kellett tennie, így aztán sikerült a közönség tetszését az egész darabon át biztosítani.

Legjobb és legeredetibb volt azonban Fintér Imre (Lindorf, Coppélius és Miraczel), a mit különösen kitűnő maszkja tett a II. és III. szakaszban szembeötlővé. A II. szakaszban mint Coppéliust nyílt színben megtapsolták pompás játékaért; éneke inkább a III. szakaszban tetszett.

Bérczi-nek (András, Cochenille és Ferencz) is hármas szerep jutott. Ezek közül Cochenille dadogása nem sikerült, mert nem természetes; igen jó volt azonban a III. szakaszban az öreg Ferencz szerepében; ezt híven, művésziessé adta.

Kedves, elegáns megjelenésű volt Lányi Edit (Miklós). Élekre nem volt tegnap valami nagy kedve, a mi bizony kár. Jó jelmeze és játéka nem kárpótolt érte teljesen.

Ének-szerepben meg kell emlékeznünk Papp Jánosról (Nathaniel); csengő, tiszta fiatalos hangjával nagyobb szerepében kellemes benyomást tett s hisszük, fogunk lassankint nagyobb dolgokat látni tőle. Egyelőre, úgy látszik, a tüdő nem bírja még teljesen a nehezebb munkát, a hosszabbban kitartandó hangokat.

Szintén kivált énekekkel Székely Anna (Antonia anyjának szelleme); hanem a megjelenése — no az éppen nem volt előnyös és izléses. Pedig az akart lenni.

Kisebbs alakításokban elég jók voltak Rákossy Gáspár (Crespel) és Fűredi (Luther). Rákossynak jobb volt játéka az éneknél; utóbbiban még mindig előszeretettel kultiválja az öblös hangokat, mintha saját magának akarna viszhangja lenni.

Az énekkar elég jó, de a szóló-számok — Papp Jánosét kivéve — nem tetszettek. A zenekar csak a III. szakaszban volt teljesen kifogástalan.

Remélhetőleg a darabot — tekintve az elég jó sikerre — meg fogják ismételni.

K. A.

A vasárnapi előadások. Vasárnap nemcsak este, de délután is érdekes előadás lesz a színházban. Délután fél helyárok mellett a Goldstein Számit újítják föl czimzerepében Nyárayval. Este az Ördög mátkáját adják. A vasárnap délutáni előadáshoz szombaton délelőtt 10 órakor a nappali pénztárnál lehet jegyet váltani.

A nők barátja. A jövő hét műsorában a legszellemesebb francia vígjátékok egyike, a *Nők barátja* is helyet foglal. A vígjáték főszerepeit Balla Kálmán és P. Szép Olga fogja játszani.

A mai előadás. Audran rég látott bájos operettjét, a zenei szépségekben gazdag *Babát* eleveníti föl ma a színház énekes személyzete. Az érdekes reprizre hetek óta gondosan, eleven kedvvel készültek: ugyszólván próba-próbát ért szinpadon, zongora teremben, táncsteremben egyaránt. Az igazgatóság nagy áldozattal fényes díszleteket, pazar jelmezeket készített a darabhoz, mely valósággal látványosság számba megy. Nagyon érdekesek lesznek a tánczok is. Kovács Tivadar ballet mester is föllép, a ki egy *Pas de deux* szóló-ánczot lejt, azonkívül lesz egy poetikus menuett, amelyet Kovácson kívül Bérczyné s Dézsiné tánczol. A Baba főszerepei Forrai Ferike (Alézia), Lányi (Lancelot), Benkő Jolán (Hiláriusné), Nyáray (De la Santröll), Bérczi (Lormoix) s Szilágyi (Hilárius) közt oszlanak meg. A Babát szombaton megismétlik.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 12. A nőgyelet álarcos bálja a Fekete Sasban.
Január 12. Középiszkolai ifjuság mulatsága a Zöldfában.
Január 13. A Kath. Legényegylet házi estélye a »Bazár« vendéglő termében.
Január 16. és 23. Kereskedő ifjak tánczestélye a Csarnokban.
Január 18. A »Réti Népkör« bálja.
Január 19. Protestáns bál a Csarnokban.
Január 22. Román ifjak hangversenye (tánczszal egybekötve) a Zöldfában.
Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.
Január 26. Tiszti estély a ker. Csarnokban.
Január 27. A kath. kör bálja.
Február 16. Tiszti estély a ker. Csarnokban.
Febr. 17. Tűzoltó bál a Sasban.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

4.

— Ej, mi köze fiatal urnak ehhez, — fordult felé Uniea gunyosan.

— Egy paraszt kölyöknek éppen úgy van szája mint egy ilyen kisasszonynak.

Uniea elsápadt majd elpirult és hallgatott. Oh, nagyon jól felfogta a gonosz szarak értelmét. Unieának mély bánata, életének fájdalma a polgári név volt, melyet atyjától, dr. Gusithertől örökölt. Sem az, hogy nagyanyja adoptálta, sem az idő vagy bármely hatalom a földön nem szabadította meg a föltől, melyre emlékeztetni kevés halandó merete.

— Mit jelentsen ez fiu? — kiáltott fel az öreg.

— Oh, Joachim ne légy ily rossz! könyörgött a kicsike ki természetesen egy szót sem értett az egészből s karjaiba kapaszkodott.

De ez lerázta magáról s összeszorított öklövel, haragtól szikrázó szemekkel megállt a fiatal leány előtt, mialatt néhányszor tekintetével végig mérte felkiáltott.

— Várj te hamis kigyó! Várj! — Ezzel kirohant az ajtón.

Uniea megijedve nézett utána.

— Én Istenem, — mondá, mily rossz fiu. Az öreg csak bámult. A kicsi mentegetni akarta. — Oly heves, de ismét észre tér.

Uniea a rajta elkövetett sértést csodálatos erővel elnyeltes ismét elkezdé:

— Ne törődjünk tovább vele, beszélgesünk nyugodtan. Ilyen gorombával művelt ember nem veszekszik. Ignorálni kell.

Az öreg helyeselte s hogy megvigasztalja, ellenmondás nélkül teljesítette az elkényeztetett gyermek kérését.

A kicsike még szomorú volt, de az előadás gondolata nemsokára kiüzte fejcsékéjéből az egész jelenetet.

Mielőtt Unica a házikót el akarta hagyni, két fiatal ember haladt el a kunyhó előtt a kastély felé.

Unica szemének egyik becsülésre méltó tulajdonsága volt, — hogy mindent, mi látókörébe tartozott, felfogott. Az ifjak egyikében felismerte Hardmuthot, egy szomszéd fiát, ki náluk mindég szívesen látott vendég volt. A másik zsinóros kabátban, hullámos barna hajával, idegen volt előtte. De azonnal elgondolta, hogy a fiatal Hardmuth tanuló társa s most a kastélyba egy látogatást tesznek.

— Több egy tánczossal és egy új alak. Sietve búcsuzott barátjától, más útát választva, mint az ifjak sietve ment haza.

A fiatalok gyorsan haladtak.

— Hardmuth öreg philister, kézdé a fiatalabb, roppant kíváncsi vagyok magas arisztokratá barátaidat a tenger melletti kastélyban megismerni. De olyan emberek-e kik a szegény polgárt szívesen fogadják?

— Udvariasak és nagyon szeretetre méltók. Nem fogod tudni, melyikbe szeress bele, a nagymamába, nagynénibe vagy az unokába, — felelt a nagy hosszukás erős vonásokkal, melynek keménységét a szellemes mosoly megszüpítette.

A kisebb, finom karcsu ifju leányos vonásokkal és nagyon szép szemekkel megérintette barátja vállát.

— Várj, így nem bujz ki előlem! Melyiket választottad te ki magadnak?

— Mindegyiket a maga nemében, magyarázta strikus egykedűséggel a kérdett. Nem akarom ítéletet megelőzni s szabadságod megzabolni. Próbáld szerencséd, hová szíved vonz. Majd beszélünk erről később. Itt van a kert ajtó, menjünk a közelebbi uton.

HARMADIK FEJEZET.

Decemberi éj volt. A szél felkavarta a havat a sötét égen egymást kergették a még sötétebb fellegek, teljesen eltakarták a halvány holdat.

Seegard kastély nagytermében mind ebből semmit sem éreztek. A kandalló tüze nélkül sem fagyot volna meg az illatos virág, mely a fiatal tánczosok fejét díszítette, kik körülbelől tíz-tizenketten a parketten tova lebegtek.

A dráma a kis dilletáns színpadon végtelen nevetés lármája és tetszés nyilatkozatok közt lejátszódott. Blum Amadeus késznek nyilatkozott, hogy a színelvétel vágyó ifjuságnak játszik.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Miniszterek hazaérkezése.

Bécs, január 10. Széll Kálmán miniszterelnök és Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ma reggel visszautaztak Budapestre. (M. T. I.)

Dipauli visszalépett.

Bécs, jan. 10. A Vaterland Dipauli bárónak egy táviratát közli, a melyben ez végleg visszautastja a merani falusi községek madátumát. (M. T. I.)

Gyilkos büntárs.

Budapest, jan. 10. (Saj. tud. táv.) Fiumében tegnap éjjel a városházán egy átvágott nyaku embert találtak. A haladók elmondta, hogy Leocirink Ferencz, és Hermann Adolf susaki lakos felbérelte műhelye felgyújtására. Ő ezt meg is tette s a biztosító társulat 2800 koronát ki is fizetett. Ebből ő négyszázat kapott. Lelki furdalást érzett és fel akarta jelenteni Hermannnt. Ez neszét vette s éjjel kicsalta az utcára és nyakába kést döfött Hermant elfogták.

A háromszéki felirat.

Nagykároly, január 10. (Saj. t. táv.) Szatmármegye közgyűlése ma tárgyalta a háromszéki nemzetiségi átiratot. Lukács Konstantin a napirendre térést kívánta, mert az oláhok szerinte elnyomatnak. (Ellentmondás.) Nagy László alispán zugó tapsviharban elutasította a javaslatot. Elhatározta a közgyűlés, hogy hasonló feliratot küldenek az országgyűléshez.

A búrok szabadságharcza.

Fokváros, jan. 10. Azt a hirt, hogy a kerékpáros önkéntesek Pickanerskdoorfnál harcra keveredtek a búrokkal, nem erősítik meg. (M. T. I.)

Budapest, jan. 10. (Saj. tud. táv.) A búrok öt angol őrséget megtámadtak. Kitchener szerint az angoloknak 21 halottjuk és 152 sebesültjük, a búroknak 25 halottjuk van. Az angolok a hegyszorosokban várják két hadoszlopban az előre nyomuló búrokat.

A kínai háború.

Washington, jan. 10. Megerősítik azt a hirt, hogy Choato londoni amerikai nagykövet és az angol külügyminiszter, ugyszintén a berlini amerikai vagykötvet és Richthofen báró külügyminiszter között folyt tanácskozások arra az amerikai javaslatra vonatkoztak, hogy a Kína részéről fizetendő kártérítések és a Kínával való kereskedelmi szerződések revíziója dolgában a tárgyalásokat Pekingből máshová tegyék át. Valószínűleg beletelik azonban még néhány nap, míg az amerikai képviselők végleges jelentést tehetnek a külügyi hivatalnak arról, hogy a hatalmasságok milyen álláspontot foglalnak el ebben a kérdésben. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A fagykár elleni védekezés a gyümölcsfáknál. A fiatal gyümölcsfáknak alig van veszedelmesebb ellensége a fagnál; a melynek káros hatása különösen akkor nyilvánul, ha a nap sugáira a fatörzs azon részeit érintik, melyeken a fa nedve megfagyott és pedig azért, mert a farostok táplálkozása megszűnik, azok elhalnak.

Igen természetes tehát, hogy mindenkinek érdekében áll a fagykár ellen védekezni. Kérdés, hogy hogyan történhet ez? Legbiztosabb óvszer a gyors hőváltozások megakadályozása és a napsugaraknak a fagyott részekről való távoltartása. A fiatal fáknál ezt szalma takaró gyékények, rongydarabok stb. hasonló tárgyakal való bekötözése által érhetjük el; a mely bekötözés redélyfáknál az egész fán alkalmazandó, mert ezeknél a fa koronája és galyai ép úgy ki vannak téve a napsugaraknak, mint maga a törzs.

Igen jó védszer fagykár ellen a mészszel való bekenés egyrészt azért, mert reátapad a fákeregre, másrészt azért, mert világos színénél fogva nem engedi meg a napsugarak koncentrációját. A meszet legjobb mesztej alakjában használni, vagyis izben való feloldás után enyv vagy vér hozzáadásával. Mielőtt e mesztejet használnánk, tanácsos a régebbi fák törzseit és vastagabb ágait, az elhalt kéregtől és zuzmától megtakarítani.

A bemeszeléssel nemcsak a fagytól védjük gyümölcsfáinkat, hanem egyúttal megsemmisítjük a növényi és állati parazitákat is, mert a mész a fakéreg apró repedéseiben levő rovarpetéket és bábokat, a melyeket sem sodronykefékkel, sem vakarókkal elpusztítani nem lennének képesek, tönkre teszi.

Ha ezen előintézkedések dacára is fagykárt szenvednének gyümölcsfáink egyes részei, úgy iparkodni kell a legközelebbi tavasszal gondo-

sabb ápolás, bőségesebb trágyázás — a mely művelésben ma már a műtrágyák is szerepet találhatnak — vagy más hasonló munkálatokkal a hibát helyre ütni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 10.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	664 25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	669 60
Allamvasut	—	—	—	—	—	672 —
Rimamurányi	—	—	—	—	—	464 50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	428 —
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, január 10.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7 67
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	7 53
Tengeri	—	—	—	—	—	4 95
Rozs ápr.	—	—	—	—	—	7 28
Zab ápr.	—	—	—	—	—	6 —
Káposzta, repész, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	117 —
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	92 30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,0%	—	—	—	—	—	120 —
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,0%	—	—	—	—	—	100 —
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	120 —
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	92 —
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98 75
Horvát-szlavónföldtehermentési kötvény	—	—	—	—	—	93 50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	—	166 75
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	—	140 25
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	98 15
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	98 —
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	117 25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	98 25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	187 25
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	—	16 95
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	669 50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	—	671 —
Párisi vista	—	—	—	—	—	95 75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	19 14
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	117 60
London vista	—	—	—	—	—	240 55
20 márkás arany	—	—	—	—	—	28 52

A szerkesztőnével fel. 10.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 88.

Idénybérlet 86 sz.

Nagyvárados, pénteken, 1901. jan. 11-én

A B A B A.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Lancelot, noviczius	—	—	Lányi Edith
Hillarius mester, feltaláló	—	—	Szilágyi Dezső
De la Santröll gróf	—	—	Nyáray Antal
Lormoa gróf	—	—	Bérczi Gyula
Maximim, afa	—	—	Pintér Imre
Hillarius asszony	—	—	Benkő Jolán
Alézia, leánya	—	—	Forrai Ferike

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldál 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látesövek a ruhatárnál kaphatók bérbe ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óratól 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, január 12-én

U G Y A N E Z.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . . . 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok. 3 korona.

Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mi... nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, paraczkfalvák, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s ár- vákról.	12. Bevételi } 13. Kiadási } számadás-ivek.
2. Megtértek jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	15. Kereszteltek }
4. Elvált házások jegyzéke.	16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.	17. Meholtak }
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
7. Jelentés a kántor-tanító magá- viseléséről.	19. Iskolai jelentés.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	20. Jelentés a templompénztár száma- dásairól.
9. Kereszteltek } 10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri	21. Kereszteltek }
11. Meholtak } papíron.	22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
	23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző
gyártás.